

Executive and sociological challenges of crime prevention and solutions

Ali dinarvandrad¹

Received Date:9Jan2021

Samira gol khandan²

Reception Date:25Apr2021

Akbar rajabi³

Abstract :

Situational prevention, as one of the methods of crime prevention, tries to reduce the favorable grounds for crime or create an obstacle in the way of committing a crime to deter the criminal or deprive him of the opportunity to commit a crime. In this article, we have come to the conclusion through descriptive and analytical methods that, while situational prevention is recognized as one of the most important methods of non-criminal prevention today, but in practice and implementation of situational prevention policies, there are a number of important challenges that These challenges; It requires special solutions. In the executive dimension, the interference of the duties of the relevant organizations, the lack of coordinated and national situation prevention programs and budget constraints at the executive level are the most important challenges for the implementation of preventive measures. In order for situational prevention measures to play an effective role in the crime prevention program, in the first stage, in the general crime prevention plan, the role, position and scope of the situation prevention function must be determined, and it is a fact that situational prevention It is only in conjunction with other criminal and non-criminal methods of crime prevention that the ultimate goal of maximizing the rate of delinquency can be achieved. The implementation of situational prevention policies requires above all the permanentization, popularization and investment of situational prevention, which in the Iranian legal system, all three categories have been neglected.

Keywords: Situational prevention, crime, delinquency, criminology

---

¹ PhD Student in Criminal Law and Criminology, Department of Law, Faculty of Humanities, Khomein Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

² Assistant Professor of Law, Faculty of Humanities, Khomein Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran. (Corresponding Author) s.golkhandan@gmail.com

³ Assistant Professor of Law, Faculty of Humanities, Khomein Branch, Islamic Azad University, Khomein, Iran

چالش‌های اجرایی پیشگیری وضعی از جرم و راهکارهای مواجهه با آن

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۲۰

علی دیناروندرا^۱سمیرا گل خندان^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۵

اکبر رجبی^۳

چکیده

پیشگیری وضعی به عنوان یکی از روشهای پیشگیری از وقوع جرم، تلاش دارد با کاهش زمینه‌های مساعد جرم‌زا یا ایجاد مانع در مسیر ارتکاب جرم بزهکار را منصرف ساخته یا فرصت وقوع جرم را از وی سلب نماید. در این مقاله با روش تفسیری-کیفی و با مطالعه کتابخانه‌ای-اسنادی در پی پاسخ به این سوال بودیم که چالش‌های اجرایی پیشگیری وضعی از جرم چیست و راهکارهای مواجهه با آن کدامند؟ که در پاسخ به این نتیجه رسیدیم که، در حالیکه پیشگیری وضعی امروزه با عنوان یکی از مهمترین روش‌های پیشگیری غیرکیفری به رسمیت شناخته شده است، لیکن در عمل و اجرای سیاست‌های پیشگیری وضعی یک سری از چالش‌های مهمی وجود دارد که گذر از این چالش‌ها؛ نیازمند اتخاذ راهکارهای خاصی است. در بعد اجرائی، تداخل وظایف سازمان‌های ذیربط، فقدان برنامه‌های هماهنگ و کشوری پیشگیری وضعی و محدودیت‌های بودجه‌ای در سطوح اجرائی از مهمترین چالش‌های موجود برای اجرای تدابیر وضعی پیشگیرانه هستند. برای اینکه تدابیر پیشگیری وضعی بتوانند، نقش موثر خود را در برنامه پیشگیری از جرم ایفا کنند، بایستی در مرحله اول، در برنامه کلی پیشگیری از جرم، نقش و جایگاه و حوزه عملکرد پیشگیری وضعی مشخص شود و این یک واقعیت است که پیشگیری وضعی، فقط در کنار و همراه با سایر شیوه‌های کیفری و غیر کیفری پیشگیری از جرم است که می‌توان، هدف نهایی، کاستن حداکثری از نرخ بزهکاری را محقق سازد. اجرای سیاست‌های پیشگیری وضعی بیش از همه نیازمند دائمی شدن، همگانی شدن و سرمایه گذاری محسوب شدن پیشگیری وضعی است که در نظام حقوقی ایران، هر سه مقوله، مغفول مانده است.

واژگان کلیدی: پیشگیری وضعی، جرم، چالش، راهکار، بزهکاری، اجرائی

^۱ دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران.

^۲ استادیار گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران. (نویسنده مسئول)

s.golkhandan@gmail.com

^۳ استادیار گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران.

علی رغم تمام امتیازاتی که برای پیشگیری وضعی متصور است، اجرای سیاست‌های پیشگیری وضعی از جرم با چالش‌های اساسی روبه‌رو است. از یک طرف پیشگیری وضعی از جرم با یک سری از چالش‌های تقنینی روبرو است و از طرف دیگر با یک سری چالش‌های اجرائی روبروست. این چالش‌ها در حوزه اجرائی بسیار متنوع و گسترده‌تر می‌باشند. چنانچه روشهای پیشگیری وضعی را بررسی کنیم، عمده مسائل این نوع پیشگیری را در مقررات ریز و جزئی می‌توانیم مشاهده کنیم. مسائل و موضوعات مرتبط با پیشگیری وضعی گستره‌ای بسیار فراتر از حقوق کیفری داشته و بخش مهمی از چالش‌های فراروی پیشگیری وضعی در حوزه‌های دیگری از قبیل حقوق اساسی، حقوق اداری، حقوق کار، حقوق محیط زیست، فضای سایبری، حقوق مالی و غیره اما در ارتباط با حقوق کیفری قابل بررسی است. به عنوان مثال در دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام پرداخت‌های و الکترونیکی بانکداری در ماده ۳ آمده است که، صدور انواع کارت‌های پرداخت با نام، اعم از دائمی و اعتباری، پیش از شناسایی کامل ارباب رجوع ممنوع است. این یگ روش پیشگیری وضعی برای جلوگیری از کلاهبرداری از طریق افتتاح حساب جعلی به نام دیگری است که سابقه زیادی دارد. علی‌رغم اینکه در موارد متعددی در مقررات مختلف، به پیشگیری وضعی توجه شده است، ولی عواملی از قبیل بالا رفتن هزینه‌های تولید، افزایش بوروکراسی اداری، نارضایتی ارباب رجوع از بابت طولانی شدن فرآیند انجام امور و غیره باعث شده است که بسیاری از این روش‌ها نادیده گرفته شود و این خود یک چالش مهم در این خصوص به شمار می‌رود. با توجه به اینکه امروزه بر اهمیت توجه به پیشگیری وضعی بسیار تأکید می‌شود، ضروری است تا با ارائه راه کارهای قابل اجرا برای مجریان سیاست‌های پیشگیری وضعی از جرم، بر این چالش‌ها فائق آمد.

۲- مبانی نظری

در بین مفاهیم و اصطلاحات، چند مورد که از مفاهیم اولیه و اصلی آن است، علی‌رغم مشخص بودن و معلوم بودن به خاطر اختلاف نظرها و برداشت‌ها، نیاز به تبیین بیشتری دارند. مفاهیم دادرسی، دادرسی کیفری، آیین دادرسی کیفری، اصحاب دعوی کیفری، اشخاص دخیل در امر دادرسی کیفری اعم از قضایی و از جمله مهم‌ترین مفاهیمی هستند که در ذیل به آنها پرداخته می‌شود.

مفهوم چالش: معانی چالش در زبان فارسی فرهنگ فارسی دکتر محمد معین، «چالش» را برگرفته از لغت «چال» - به معنی گودال، آشیانه مرغ، عمیق - ذکر می‌کند؛ و برای «چالش» نیز سه معنی برمی‌شمارد: ۱- رفتن با ناز و خرام، جولان ۲- مباشرت، جماع ۳- زدو خورد، جنگ و جدال سپس فعل «چالش کردن» را به «زدو خورد کردن» و «جنگ و جدال کردن» معنی می‌کند. (معین، ۱۳۸۶، ۱۲۱۶)

مفهوم اجرائی: واژه اجرائی از نظر لغوی به معنای: بموقع اجرائی گذاشتن (گذاشتن). اجرا کردن بجزریان انداختن بکار بستن از گفتار بکردار آوردن. تفسیر موسعی و معنای عامی از «اجرا» قابل طرح است. بر این اساس مجریه هر امر اجرایی را در بر

می‌گیرد، (فلاح زاده و همکاران، ۱۳۹۷، ۶۷) در واقع مجریه هر عملی که در قلمرو قانون گذاری نباشد را شامل می‌گردد بر اساس تعریف موسع از مجریه علاوه بر کارویژه اجرای قانون هر عملی که در صلاحیت انحصاری قوه مقننه و قضاییه نباشد در ذیل مفهوم مجریه قرار می‌گیرد. (باقری، ۱۳۸۸، ۷۵) بنا به یک تعریف ساده، «اجرا» هر نوع عمل به قانون است و در همین راستا قوه مجریه نه هر اجرایی بلکه اجرای قانون مصوب قوه مقننه است و صلاحیت اجرایی قوه مجریه در عمل به قانون است. (فلاح زاده، ۱۳۹۱، ۴)

مفهوم پیشگیری وضعی: پیشگیری وضعی که معادل انگلیسی آن *situational pervetion* می‌باشد. پیشگیری «وضعی» نخستین بار در دهه ۱۹۸۰ توسط «رونالد کلارک» مطرح شد. (صفاری، ۲۹۰، ۱۳۸۰) در این نوع از پیشگیری، اقدامات و تدابیر ضد جرم، متوجه وضعیت‌های خاصی است که معضل جرم و فساد در آن‌ها رخ می‌دهد و با گرفتن فرصت از مرتکب از آن جلوگیری می‌کند. (پرادل، ۱۳۹۴، ۸۷) می‌توان با افزایش خطر ارتکاب جرم و هزینه‌های آن، جاذبه زدایی از آماج‌ها و یا کاهش سهولت دسترسی به آن‌ها و کاستن از شمار گزینش‌های بزهکار برای رسیدن به هدف، بزهکاران بالقوه را از ارتکاب جرم بازداشت.

۲-۱- چالش‌های اجرایی پیشگیری وضعی از جرم

پیشگیری وضعی از جرم، بیش از آن که ماهیت تقنینی داشته باشد، دارای ماهیت اجرایی است. درست است که مجوزهای اصلی و هم‌چنین تعیین قلمرو و حدود پیشگیری وضعی و تعیین حد و مرز آن با سایر پیش‌گیری‌ها توسط قانون صورت می‌پذیرد، لیکن با توجه به تعریف این نوع پیشگیری، یعنی گرفتن فرصت بزهکاری از مرتکب، بیشتر ماهیت اجرایی دارد و به همین دلیل، بخش مهمی از مشکلات و چالش‌ها در مرحله اجرای تدابیر پیشگیری وضعی مطرح می‌شوند.

۲-۱-۱- چالش‌های اجرایی ناشی از تعدد دستگاه‌های متولی اجرایی

هنگامی که یک برنامه در سطح یک جامعه اعم از یک جامعه کوچک مانند خانواده یا در یک جامعه بزرگتر مانند دانشگاه یا در سطح یک کشور می‌خواهد اجرا گردد این امر نیازمند دخیل شدن و همکاری اشخاص، افراد و نهادها و سازمان‌های مختلف و متعدد در آن جامعه می‌باشد و هر چه جامعه هدف بزرگتر و وسیع‌تر باشد مسلماً افراد بیشتری درگیر اجرای آن برنامه خواهند بود برای اینکه برنامه به درستی تهیه و تنظیم و اجرا گردد نیازمند این هستیم که هر یک از افراد، اشخاص، سازمان‌ها و نهادها وظیفه خود را بدانند و در راستای آن گام بردارند تا اینکه برنامه مورد نظر با نظم و سرعت معقول و منطقی پیش برود و نهایتاً به هدف مد نظر خود برسد. اما اگر تکلیف و وظیفه اشخاص و نهادهای درگیر در امر مشخص و معین و تفکیک شده نباشد این می‌تواند منجر گردد به بروز هرج و مرج و نابسامانی که نهایتاً می‌تواند اجرا و پیاده کردن برنامه مورد نظر را با مشکلات عدیده و فراوانی مواجه سازد و یا حتی منجر به شکست آن گردد. لذا وجود یک نهاد رهبری و سرپرستی که در رأس امور باشد و وظیفه و تکلیف هر یک از اشخاص را مشخص و معین نماید الزم و ضروری است. به خصوص در

جرایم سازمان یافته فراملی معمولاً روی ساختار ضعیف دولت‌ها حساب ویژه‌ای بازمی‌کند. (جوان جعفری و سید زاده ثانی، ۲۸، ۱۳۹۱)

تفکیک کردن وظایف سازمان‌های درگیر و دخیل در امر پیشگیری از جرم امری است لازم و ضروری چرا که در اینصورت اولاً، امر تقسیم وظایف صورت می‌پذیرد و هر بخش از کار به عهده یک سازمان و نهاد یا اداره مشخص و معین قرار می‌گیرد ثانیاً سازمانها و نهادهای درگیر دچار سردرگمی نمی‌گردند، زیرا هر کدام می‌دانند که مسئولیتشان چه می‌باشد و چون تفکیک وظیفه صورت گرفته است می‌توانیم امیدوار باشیم که تمام ابعاد و زوایای برنامه پوشش داده شده است، چرا که هیچ نهاد و سازمانی نمی‌تواند به بهانه اینکه سازمان دیگری دارد در این زمینه فعالیت می‌کند از زیر بار مسئولیت شانه خالی کند رابعاً یکی دیگر از مزایای تفکیک و مشخص بودن وظیفه یا وظایف اشخاص درگیر این است که از انجام برنامه‌های موازی در سازمانها نهادها جلو گیری می‌شود و انجام تفکیک در حوزه وظایف باعث می‌شود که تا حد امکان از بروز و تدوین برنامه‌های معارض در سازمان‌های درگیر جلو گیری به عمل آید. در اجرای برنامه‌های پیشگیری از جرم سازمان‌های زیادی باید با یکدیگر من جمله با ناجا همکاری نمایند که این امر نیاز به مدیریت دارد. یکی از دلایل که طرح‌های پیشگیری از وقوع جرم در ایران با موفقیت چندانی همراه نبوده است را تداخل وظایف نهادها و سازمان‌های دولتی درگیر در آن حوزه باید دانست.

مجلس باید وظیفه و تکلیف و مسئولیت هر یک از نهادها و وزارت خانه‌ها را در امر پیشگیری از جرم مشخص و معین نماید که این امر می‌تواند تاثیر زیادی در پیشگیری از جرم و کاهش نرخ رشد جرم و بزه در جامعه داشته باشد. لذا تفکیک وظیفه ی نهادها و ارگان‌ها و سازمان‌های دخیل در امر پیشگیری وضعی، امری است لازم و ضروری. تعدد نهادها و مراکز متولی پیشگیری وضعی به این دلیل به یک چالش تبدیل شده است که از یک طرف در زمان پاسخگویی، هر یک از این نهادهای متولی خود را مبری دانسته و نهاد دیگر را مسئول می‌داند. از طرف دیگر موجب انجام هزینه‌های مضاعف در حوزه پیشگیری وضعی می‌گردد.

۲-۱-۲- چالش‌های اجرائی مرتبط با محدودیت‌های بودجه ای

اعمال تدابیر اجرائی پیشگیری وضعی، از هر نوع و مدلی نیازمند بودجه‌های لازم در این خصوص است. در مواردی که سیاست گذاران سیاست جنائی در حوزه پیشگیری از بزهکاری به این نتیجه برسند که بایستی در مواردی از تدابیر پیشگیری وضعی استفاده نمایند، مهمترین چالشی که مجریان این تدابیر با آن روبرو هستند، محدودیت‌های بودجه است. محدودیت‌های بودجه ای در اجرای سیاست‌های پیشگیری وضعی با چالش‌های ذیل روبروست. (حیدری، ۲۳، ۱۳۹۷)

تصور نادرست از هزینه بر بودن پیشگیری وضعی: یکی از چالش‌های مهم اجرائی در حوزه پیشگیری وضعی این است، که به غلط این نوع پیشگیری را هزینه بر می‌دانند، در حالی که در نگاه کلان و از نظر اقتصادی به صرفه است. سرمایه‌گذاری در برنامه‌های پیشگیری وضعی از جرم، به لحاظ اقتصادی مقرون به صرفه است. به عنوان نمونه، هزینه برنامه‌های پیشگیری از جرم در بلندمدت کمتر از هزینه‌های صورت

گرفته در نظام عدالت کیفری بوده است. (رایجیان اصلی، ۴، ۱۳۸۱) در کانادا سالانه بیش از ۱۱.۱ میلیارد دلار کانادا، صرف بودجه لازم برای پلیس، دادگاه‌ها و سازمان زندان‌ها می‌شود. به دیگر سخن، هر کانادایی سالانه ۳۶۰ دلار کانادا برای اعمال قانون و نظام عدالت کیفری می‌پردازد. (تایلور بوتس، ۱۶، ۲۰۰۲) حفظ و نگهداری نظام عدالت کیفری در تمامی کشورها بسیار پرهزینه است، از این رو، در صورت کاهش میزان جرم و کاستن از تعداد افراد ورودی به چرخه دادگاه و زندان، از هزینه‌های مربوط به پلیس، دادستان، دفاع، دادگاه‌ها و همچنین هزینه نگهداری زندان و دیگر مراکز نظارتی و مراقبتی کاسته خواهد شد.

پژوهش‌های صورت گرفته در خصوص هزینه‌ها و مزایای برنامه‌های پیشگیری نشان می‌دهد که، مداخلات وضعی در پیشگیری، تأثیر بسیار زیادی بر کاهش هزینه‌های نظام عدالت کیفری و هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی دارد. به موجب این تحقیق‌ها مبالغ صرفه جویی شده بسیار بیشتر از بودجه صرف شده در این برنامه‌ها بوده است و به دیگر سخن، انجام این برنامه‌ها به لحاظ اقتصادی مقرون به صرفه هستند. برنامه‌های پیشگیری نه تنها از هزینه نظام عدالت کیفری می‌کاهد، بلکه از هزینه‌های لازم برای مداخله مددکاران اجتماعی نیز می‌کاهد. (جوان جعفری و سید زاده ثانی، ۲۸، ۱۳۹۱) اجرای موفق برنامه‌های پیشگیری وضعی، مزایا و منافع دیگر اجتماعی و اقتصادی چون بالا بردن درآمد یا کاستن از هزینه‌های بخش سلامت را نیز به دنبال دارد.

هزینه‌های مضاعف در اجرای پیشگیری وضعی: در موارد متعددی، محدودیت‌های موجود در امور بودجه‌ای، باعث می‌شود تا مجریان این تدابیر به اقدامات با کیفیت پایین بسنده کرده و پس از گذشتن مدتی مبادرت به تعویض و تغییر این تدابیر نمایند که این امر ناشی از محدودیت‌های بودجه‌ای بوده و منجر به این می‌شود که برای بار دوم، مجدداً هزینه‌های اصلی صورت پذیرد. به عنوان مثال یک اداره دولتی که به دلیل کمبود بودجه مجبور است سیستم دوربین‌های با کیفیت پایین را نصب کند، بعد از مدتی مجبور است آنها را تعویض نماید.

ضرورت به روز شدن تجهیزات پیشگیری وضعی: درست است که تجهیزات پیشگیری وضعی به دو نوع سنتی و مدرن تقسیم می‌شوند و اشکال سنتی آن هنوز هم با تغییرات جزئی به همان صورت هستند، به عنوان مثال سیستم قفل تغییر چندانی نکرده است، لیکن تجهیزات مدرن پیشگیری وضعی به سرعت در حال به روز شدن و تغییر کردن هستند که در نتیجه استفاده از تجهیزات به روز در این خصوص یک معضل و چالش مهم برای تمامی استفاده کنندگان است.

۲-۱-۳- چالش‌های اجرایی ناشی از مقررات بالادستی

مجریان تدابیر پیشگیری وضعی در واقع بایستی بر اساس مراحل تهیه شده توسط مقررات بالادستی، نسبت به اجرای این تدابیر مبادرت ورزند. لیکن به دلیل فقدان یک نظام هماهنگ تعریف شده از این تدابیر در مقررات بالادستی شاهد این هستیم که تشتت و گوناگونی و اعمال سلیقه‌های شخصی فراوانی در اجرای این تدابیر مشاهده می‌شود. در موارد متعددی اجرای تدابیر پیشگیری وضعی به سلیقه مسئول و مدیر مربوطه بستگی دارد و چه بسا به دلیل عدم آگاهی و علم این اشخاص و عدم هدایت

صحیح از سوی مقررات بالادستی، در عمل یا چیزی از این تدابیر اجرا نمی‌شود و یا بسیار متفاوت از آنچه مقصود بوده است، اجرا می‌شود. (داداشی چکان، ۱۳۹۶؛ ۲۰)

۲-۱-۴- چالش‌های اجرائی ناشی از عدم مشارکت واحدهای اجرائی

یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در مشارکت، عدم تمایل بخش‌ها و نهادهای خدماتی به واگذاری داده‌ها و اطلاعات به دیگران است. نمی‌توان توقع داشت که به عنوان مثال بخش سلامت، اطلاعات محرمانه را در اختیار کمیته پیشگیری قرار دهند. ممکن است پلیس تمایل نداشته باشد که اطلاعات خبری خود را که به مشکلات و حوزه‌های جرایم خاص مربوط است، در اختیار دیگر بخش‌ها قرار دهد. این تمایل در دادن اطلاعات به جامعه کمتر است. نهادهای اجتماعی که به بزه دیدگانی مانند قربانیان حملات جنسی و خشونت‌های خانوادگی سرویس می‌دهند، اغلب تمایلی ندارند که اطلاعات شخصی را در اختیار پلیس یا خدمات اجتماعی قرار دهند. یکی از راه حل‌های چنین مشکلاتی استفاده از توافق و تفاهم نامه بین وزارتخانه‌ها و بخش‌های مختلف است. لازم است تا دولت، موافقت نامه‌هایی را در مورد مشارکت داده‌ها منعقد نماید، که به جمع‌آوری اطلاعات مشترک در راستای آنالیز مسایل جرم و طراحی برنامه‌های پیشگیری وضعی کمک کند. به عنوان نمونه، در راستای طرح شهری امن‌تر در شهر لیدز انگلستان، مجموعه‌ای از موافقت نامه‌ها منعقد شد که مشارکت اطلاعات فردی را بین بخش‌های خدماتی و سازمان‌های شهری و غیرشهری کنترل می‌کرد. (جوان جعفری و سید زاده ثانی، ۱۳۹۱، ۲۸)

۳- راهکارهای مواجهه با چالش‌های اجرائی پیشگیری وضعی از جرم

خوشبختانه برای گذر از چالش‌های اجرائی مرتبط با پیشگیری وضعی از جرم، راهکارهای مختلفی وجود دارد و با گذر از این چالش‌ها، می‌توان به کمک تدابیر وضعی، به کاهش نرخ بزهکاری کمک زیادی کرد. در این شماره، راهکارهای موجود برای مواجهه با چالش‌های اجرائی موجود را بررسی می‌کنیم.

۳-۱- راهکارهای مواجهه با چالش‌های اجرائی ناشی از تعدد دستگاه‌های متولی

اجرائی

راهکار مواجهه با این چالش این است که در سطح هیأت دولت، یک کارگروه کارشناسی تشکیل شده و ضمن شناسایی تمامی موارد این تداخل، به موجب مصوبه هیأت دولت، مبادرتت به رفع این تداخل‌ها و تعارض نماید.

۳-۲- راهکارهای مواجهه با چالش‌های اجرائی مرتبط با محدودیت‌های بودجه ای

مهمترین چالش اجرائی مرتبط با پیشگیری وضعی، محدودیت‌های بودجه ای و مالی است، که با راهکارهای ذیل می‌توان به مواجهه با این چالش رفت.

۳-۲-۱- به کارگیری بخش خصوصی

به کارگیری بخش خصوصی و استفاده از تجارب آن‌ها و کم نمودن هزینه‌های پیشگیری امنیت خصوصی دارای آثار قابل توجه بر جبهه پیشگیری از جرم است. در آمریکا و کانادا، کارکنان آژانس‌ها، واحدهای ایمنی و امنیتی و

موسساتی که به تولید، فروش یا نصب تجهیزات حفاظتی می‌پردازند، از تعداد کارکنان پلیس، قضات کیفری و کارکنان زندان‌ها بیشتر است. اما عجیب است که این کنشگران پیشگیری از جرم مدت‌ها مورد توجه ناظران و جرم‌شناسان نبوده‌اند. (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۶، ۱۰۸۳)

۳-۲-۲- استفاده از فناوری‌های نوین

به کارگیری فناوری‌های نوین، باعث موثرتر واقع شدن تدابیر پیشگیری وضعی و در نتیجه بازدهی اقتصادی بهتر می‌شود. اقدام موثر و نوین دیگر در زمینه پیشگیری وضعی توسعه و به کارگیری فناوری‌های جدید و کمک به رشد همگرایی در سیاست‌گذاری مسأله محور است. این همگرایی ممکن است به رسوخ این سیاست به هسته و مرکز سیاست‌گذاری دولت کمک نماید.

۳-۲-۳- از بین بردن فرصت‌ها به جایی جرم

بر اساس نظریه انتخاب معقول که امروزه تفکر در زمینه پیشگیری وضعی را تسهیل نموده است، جابه‌جایی دیگر یک امر اجتناب‌ناپذیر محسوب نمی‌شود، بلکه بسته به قضاوت بزهکار در مورد سهولت، خطرات و جذابیت به عنوان جایگزین برای دیگر جرایم محسوب می‌شود. اگر این جایگزین‌ها با دوام نباشند، این امکان پذیر است که بزهکار برای بزه‌های با سود کمتر یا حتی برای جرایمی با حدت کمتر، برنامه ریزی برای ارتکاب جرم نماید.

۳-۲-۴- انتشار منافع

گاهی اوقات این موضوع با عنوان نتیجه معکوس جابه‌جایی، واژه‌ای که به حقیقت پیشگیری وضعی مبنی بر تسبیب در کاهش جرم در تمرکز فوری بر اقدامات معرفی شده، اشاره دارد، وصف شده است. این امر جذابیت‌های عملی پیشگیری وضعی را بویژه به عنوان پدیده‌ای کاملاً عادی، همانگونه که با مثال زیر نشان داده خواهد شد، توسعه می‌بخشد: زمانی که سیستم‌های ردیابی خودروها «جی پی اس» در ۵ شهر بزرگ ایالات متحده به اجرا گذاشته شد، نرخ سرقت این وسایل در سرتاسر شهر نه فقط برای مالکین خودروهایی که این سیستم را خریداری نموده بودند بلکه نسبت به دیگر وسایل نقلیه کاهش یافت. انتشار منافع به عنوان یکی از نتایج عادی پیشگیری وضعی شناخته شده است که باید حتماً مورد استفاده قرار گیرد. (عینی، ۱۳۸۸، ۳۹)

انتشار منافع در نظام پیشگیری وضعی ایران، کمتر مشاهده می‌گردد.

۳-۳- راهکارهای مواجهه با چالش‌های اجرایی ناشی از مقررات بالادستی

در حالیکه مقررات بالادستی در حال حاضر بیشتر به عنوان مانع اعمال و اجرای تدابیر پیشگیری وضعی محسوب می‌شوند، تنها راهکار موجود برای گذر از این چالش این است که مقررات بالادستی صرفاً به دو حوزه دادن مجوزها و تأمین مالی تدابیر پیشگیری وضعی و در نهایت نظارت بر اجرای آنها ورود پیدا کرده و در سایر موارد، ضمن

تفویض اختیار به مقامات اجرائی، زمینه را برای اجرای واقعی تدابیر پیشگیری وضعی فراهم نمایند.

۳-۴- راهکار رویکرد جمعی به پیشگیری وضعی از جرم

در پیشگیری وضعی، تمامی بخش‌های دولت موظف هستند تا زمینه لازم برای فعالیت تمام نهادها و افراد در برنامه‌های پیشگیری را ایجاد کرده و آن را حفظ و ارتقاء بخشند. این افراد اعم از نهادهای دولتی مرتبط و تمامی بخش‌های جامعه مدنی، اشخاص حقیقی و حقوقی هستند. چند دهه پیش تصور می‌شد که پیشگیری از جرم از جمله وظایف پلیس است، اما این تصور تغییر کرده و اکنون فرض بر آن است که همه نهادها، در اجرای برنامه‌های پیشگیری مسئولیت دارند. از دهه ۱۹۸۰ به این سو، این بحث مطرح شد که اتخاذ رویکرد جمعی و کنشی به پیشگیری از جرم کارآمدتر، به صرفه‌تر و سودمندتر خواهد بود. اتخاذ این رویکرد دلایل مختلفی داشته است؛ نخست آنکه علل محیطی بر کاهش یا افزایش جرم و خشونت تأثیر دارد، بنابراین دولت به لحاظ منطقی برای مبارزه با جرم و برقراری امنیت، نمی‌تواند صرفاً متکی به حقوق کیفری و نظام قضایی باشد. در صورت همکاری نهادها و وزارتخانه‌های مختلف می‌توان چشم امید به کاهش میزان جرایم دوخت. از این رو، اتخاذ رویکرد جمعی در پیشگیری از جرم، به معنای اقدامی کنشی و نه صرفاً منفعلانه و واکنشی در جهت پیشگیری از جرم و بزه دیدگی خواهد بود. (اوس و دیگران، ۲۰۰۴، ۲۷) افزون بر این ایجاد اصلاحاتی نظیر بهبود بهره‌وری، اشتغال و بازسازی محلات تنها بر کاهش میزان جرم تأثیر نمی‌گذارند، بلکه این اصلاحات علاوه بر پیشگیری از جرم، به کاهش هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی یک شهر یا کشور نیز کمک می‌کند.

۳-۵- راهکارهای مواجهه با چالش‌های اجرائی جرایم خاص

بخش عمده راهکارهای مواجهه با چالش‌های اجرائی پیشگیری وضعی در ارتباط با هر گروه از جرایم به طور خاص مطرح می‌گردد. درست است که عناوین کلی تدابیر پیشگیری وضعی در مورد تمامی جرایم یکسان است، لیکن اجرای عملی آنها در حوزه هر گروه از جرایم متفاوت است، دانش جرم‌شناسی که از آن به عنوان چهارراه علوم یاد می‌شود با بررسی علل وقوع بزهکاری و انحرافات، در پی یافتن راهکارهای پیشگیری از آن است. امروزه، سیاست جنایی پیشگیرانه تبدیل به بخش مهمی از سیاست جنایی کشورها شده است. در حقیقت سیاست پیشگیرانه در برابر سیاست سرکوبگرانه یا کیفری قرار دارد؛ به گونه‌ای که اولی به تدابیر پیش از وقوع جرم و دومی به ضمانت اجراهای پس از آن می‌اندیشد. (جهانی و پورشکیبایی، ۱۳۹۶، ۳۸) یک نکته مهم در این خصوص در ارائه راهکارهای پیشگیری وضعی توجه به ویژگیهای خاص هرگروه از جرایم است. در اینجا برای نمونه به راهکارهای ارائه شده در خصوص مواجهه با چالش‌های اجرائی ناشی از جرایم اقتصادی می‌پردازیم.

۳-۵-۱- تعارض منافع

در سال ۱۳۳۷ لایحه‌ای با این عنوان تصویب شد: منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلس، کارمندان دولت، در معاملات دولتی و کشوری، که براساس آن برخی از

مامورین دولتی حق شرکت کردن در معاملات مشخص شده در قانون را نداشتند. ایرادی که بر این لایحه قانونی وجود داشت این بود که تنها به معاملات کارکنان دولت پرداخته بود و به تعارض منافع و انواع آن و همچنین نحوه و چگونگی مقابله با فساد از طریق مقابله با فساد از طریق مقابله تعارض منافع را مشخص نکرده بود. در سالهای گذشته نظام نامه اخلاق و رفتار کارکنان گمرک به این موضوع پرداختند که طبق این نظام نامه افراد شاغل در گمرک از تجارت با شغلی که با شغل آنها در گمرک تضاد داشته باشد منع شدند، از این دست قوانین بود.

۳-۵-۲- سیستم جامع نظارتی

با توجه به اینکه تعداد زیادی از عواید که در نتیجه جرایم اقتصادی، از جمله پولشویی و فساد از راه سیستم های بانکی وارد اقتصاد می شود، بر این اساس ایجاد سیستم جامع نظارتی و کنترلی عامل پیشگیری می تواند باشد. در اسناد سازمان ملل نیز موارد کنترلی همچون: گزارش کردن موارد مشکوک، نگهداری کردن مدارک و اسناد و همچنین موارد تعیین هویت مشتری تاکید کرده اند.

در اسناد سازمان ملل و همچنین مقررات داخلی کشور، هویت مشتریان موسسات مالی و همچنین بانکها، دقیقاً باید مشخص باشد. در کنوانسیون های سازمان ملل هم لزوم احراز هویت مشتریان و هم ممنوعیت افتتاح حساب بی نام و یا افتتاح حساب جعلی یا با هویت نامعلوم، مورد تاکید قرار گرفته است.

طبق دستور العمل شورای پول و اعتبار (مواد ۱۱ و ۱۲) درباره اشخاص حقیقی احراز هویت باید با مدارک معتبر و گرفتن معرفی نامه ای که با امضای یک فرد از مشتری های که شناخته شده باشد و همچنین گرفتن اطلاعات در ارتباط با سابقه متقاضی از بقیه بانکهای که شخص با آن بانکها به صورت مستمر و پیاپی سابقه بانکی و عملیاتی داشته است با گواهی اشتغال به کار و امثال آن و موارد مطمئن با تشخیص موسسه انجام می پذیرد. همچنین باید دقیقاً معلوم باشد که شخص حقیقی از طرف خود یا با عنوان نماینده شخص حقوقی فعالیت می کند، اگر با عنوان نماینده عمل می کند باید علاوه بر ارائه مدارک فوق، از طرف اشخاص حقوقی مدارکی که به صورت تایید شده باشد ارائه کنند. اگر شخص حقوقی باشد نیز باید اصل سند ثبت شرکت، شرکت نامه یا اساسنامه و... برای شناسایی الزامی می باشد. در بند الف ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی، شناسایی مشتریان در مواردی که احتمال خلاف وجود دارد الزامی می باشد. ولی باید توجه داشت که این الزام فاقد توجیه منطقی است چون امکان دارد افتتاح حساب برای تسهیل جرمی که در آینده امکان ارتکاب دارد، باشد و یا در زمان افتتاح کردن حساب مواردی که مشکوک باشد مشخص نگردد. (شمس ناتری و توسلی زاده، ۲۰۴، ۱۳۹۰)

۳-۵-۳- کمتر کردن نقش دولت، در ارتباط با تصدیگری

نقش زیاد دولت در حوزه اقتصاد باعث بوجود آمدن پدیده های همانند رانت یا اخذ رشوه می شود که این موارد باعث می شود کل جامعه در وضعیت بدی قرار گیرد. برای مقابله با این پدیده، ایجاد کردن فضای رقابتی در اقتصاد می تواند روش بسیار

تاثیرگذار در خصوص جرایم اقتصادی باشد. در این رابطه بیشتر از صد کشور دنیا قوانین رقابتی دارند و این اهمیت موضوع را مشخص می کند.

۳-۶- توجه به شیوه‌های دانش بیان در پیشگیری وضعی

دانش محور بودن پیشگیری وضعی به عنوان یکی از اصول اساسی پیشگیری، به رسمیت شناخته شده است. کلیه راهبردها، سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات پیشگیری وضعی باید مبتنی بر دانشی جامع و بین رشته‌ای در خصوص جرم، عوامل متعدد ایجاد جرم و راهکارهای قطعی و محتمل مؤثر بر پیشگیری بنا شود. برخی از راهکارهای مبتنی بر این موضوع در حوزه اجرائی پیشگیری از جرم به شرح ذیل هستند:

حمایت از تولید دانش سودمند و کاربردی که به لحاظ علمی معتبر و قابل اتکا باشد؛ حمایت از سازمان‌دهی و نظم بخشی به دانش‌های موجود و تعیین نقاط ضعف برای ادامه فعالیت در جهت برطرف کردن آن‌ها؛

منتشرکردن دانش به دست آمده به صورت متناسب میان پژوهشگران، سیاست‌گذاران، مربیان، دست‌اندرکاران دستگاه‌های مرتبط و بالاخره کلیه افراد جامعه؛ به کار بستن دانش به دست آمده در راه‌هایی چون تکرار تجارب موفق، توسعه راه حل‌های جدید پیشگیری، شناسایی مشکلات ناشی از جرایم جدید و شناخت فرصت‌های نو در پیشگیری از جرم؛

ایجاد سیستم جمع‌آوری داده، با هدف کاستن از هزینه اجرای برنامه‌های پیشگیری. در این میان یکی از روش‌های مؤثر جمع‌آوری داده، انجام پیمایش‌های منظم و دوره‌ای بزهکاری و بزه دیده شناسی است؛ به کار بستن اطلاعات به دست آمده برای کاهش موارد بزه دیدگی مکرر، بزهکاری به عادت و پیشگیری در مناطق دارای میزان بالای جرایم.

۳-۷- دائمی و مستمر شدن پیشگیری وضعی

دولت می‌بایست در خصوص پیشگیری وضعی از جرم، جایگاهی همیشگی در سیستم خود در نظر بگیرد، سؤال این است که دولت‌های ملی، استانی و محلی چگونه می‌توانند از پس انجام این مهم برآیند؟ لذا بنظر میرسد دولت‌ها می‌بایست این موارد را در نظر داشته باشند:

برنامه پیشگیری از جرم با هدف و اولویت‌های مشخص شده؛ نهاد پیشگیری از جرایم به صورت مرکزی، همکاری و مشارکت جامعه مدنی و دولت؛ آموزش‌های جمعی و کار با رسانه‌های همگانی؛ پاسخگو کردن آن‌ها و ثبات؛ ظرفیت‌سازی و آموزش برای دولت و دیگر نهادها.

دولت باید پیشگیری وضعی از جرم را به عنوان بخشی دائمی در ساختار خود در نظر بگیرد. موارد ذیل از این قبیل می‌باشد: برای پیشگیری وضعی از جرم باید مرکزی تاسیس و همچنین افراد متخصصی در این خصوص و منابع لازم در این ارتباط، تدوین کردن و برنامه ریزی برای پیشگیری وضعی از جرم با هدف‌های مشخص و اولویت‌های معلوم، تسهیل مشارکت مردم نهاد، بخش خصوصی و محلات و انجمن‌های حرفه‌ای و همچنین همکاری بخش‌های مختلف.

۳-۸- توجه به نقش مهم شهرداری‌ها در اجرائی پیشگیری وضعی

شهرداری‌ها به عنوان یک بازوی اجرائی مهم، نقش بسیار اساسی در پیشگیری وضعی از جرم دارند. در همین راستا، شهرداران باید پس از هماهنگی با پلیس محلی و سیستم‌های امنیتی، طرح‌های مشخصی را برای قانون مداری و پیشگیری وضعی از جرم تدوین کرده و بدین ترتیب نیازهای امنیتی شهروندان و محلات را پاسخ گویند؛ بنابراین، مقامات محلی مکلف هستند تا با استفاده از نظرات شهروندان، پیشگیری محله محور را در شهرها گسترش دهند. (هایتات، ۲۰۰۷، ۲۳) پیشگیری وضعی یک پیشگیری محله محور است و باید تمامی نقاط را پوشش دهد.

۳-۹- بهره بردن از سامانه اطلاعات جغرافیایی

هم اکنون از سامانه اطلاعات جغرافیایی، جی‌آی‌اس (GIS) برای کمک به انتظام بخشی و پیشگیری وضعی از جرم استفاده زیادی می‌شود. در این سامانه رایانه‌ای، اطلاعات و آمار جنایی پلیس با اطلاعات جغرافیایی خاص ترکیب می‌شود. یکی از نمونه‌های مناسب استفاده از سامانه جی‌آی‌اس، پروژه کامپستاتدر دهه ۹۰ در نیویورک است. در این پروژه، وقایع مجرمانه به صورت روزانه تحلیل شده و تلاش می‌شد تا پلیس با تغییر وضعیت و پیش بینی اوضاع بعدی از جرایم آتی پیشگیری نماید. پلیس از داده‌های جی‌آی‌اس برای اهداف عملیاتی، تاکتیکی و راهبردی استفاده می‌کند. به عنوان نمونه، پلیس با استفاده از این سامانه، نقشه اماکنی که میزان ارتکاب برخی از جرایم چون سرقت از منزل، جیب‌بری و یا زورگیری در آن‌ها بالا است را تهیه می‌کند. این اماکن در اصطلاح اماکن پرخطر خوانده می‌شوند. این سامانه همچنین برخی از عوامل ایجاد این جرایم را نیز شناسایی می‌کند. اطلاعات حاصل از بیمارستان‌ها، مدارس و دیگر داده‌ها برای غنای بیشتر نقشه‌های جرم مورد استفاده قرار می‌گیرد. تحلیل‌های برآمده از این سیستم، ما را قادر می‌سازد تا اقداماتی کنشی، نظیر تغییر در وضعیت ترافیک، افزایش روشنایی خیابان و یا نظارت بیشتر را تدارک ببینیم. دست اندرکاران برنامه‌های پیشگیری نیز با استفاده از نقشه‌های جرم، می‌توانند به برنامه‌ریزی کوتاه مدت و میان مدت برنامه‌های پیشگیری بپردازند.

یکی از مهم‌ترین داده‌های ورودی به سامانه جی‌آی‌اس داده‌های جغرافیایی کدگذاری شده است. منظور از این داده‌ها، اطلاعات دقیق جغرافیایی در خصوص موقعیت جغرافیایی منطقه، موقعیت و نام خیابان‌ها و کوچه‌ها است. برای نیل به این مهم ضروری است که شهرها دارای نظام آدرس‌دهی دقیق و سیستم تحلیل‌گر مناسب باشند. یکی از نمونه‌های موفق عبارت است از: در سال ۲۰۰۰ در شهر دیادما، سائوپولو، برزیل، سامانه جی‌آی‌اس به عنوان بخشی از برنامه این کشور، در خصوص امنیت عمومی و پیشگیری از جرم به کار گرفته شد. این سامانه توسط سازمان شهری جدیدالتأسیس سیاست اجتماعی و امنیت عمومی مورد استفاده قرار گرفت و این سازمان با کمک این سامانه تلاش می‌کرد تا به شناسایی، نظارت و برنامه‌ریزی راهبردی برنامه‌های پیشگیری بپردازد. (فیلیپی، ۲۰۰۷، ۳۴) بخش مهمی از تجهیزات پیشگیرانه وضعی در این شهر بر این اساس تعبیه گردیدند و موفق به کاهش مؤثر جرایم گردیدند.

نتیجه گیری

پیشگیری وضعی مجموعه تدابیری است که در آن مواردی همچون کمتر شدن موقعیت های جرم و یا حذف فرصت های ارتکاب جرم را در برنامه خود قرار داده است، پیشگیری وضعی درست است که فرایند گذار از اندیشه جرم تا انجام جرم را با مانع روبه رو می کند، اما خود با چالش هایی همراه است که کارآیی آن را کم رنگ مینماید. در عصر ما افزایش بیرویه جرائم و ناکارآمد بودن شیوه اعمال کیفر در مبارزه با جرم، گرایش روزافزون به استفاده از نتایج تحقیقات جرم شناسی و یافته های آن در پیش گیری از جرم را در سیاست گذاری جهانی در سطح ملی، منطقه ای و بین الملل از سوی دولت ها غیر قابل اجتناب کرده است. به طوری که امروزه اهتمام دولت ها به امر پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین براساس یافته های جرم شناسی یکی از اقدامات مهمی است که از سال ۱۹۵۰ میلادی تحت حمایت سازمان ملل متحد در اغلب قوانین کشورهای مختلف جهان پیش بینی و پذیرفته شده است. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز قانون گذار در بند پنجم از اصل ۱۵۶ این قانون به اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین، را یکی از وظایف عمده قوه قضایه قرار داده است. محققان و جرم شناسان همراه در تلاش اند تا راهکارهای جدیدی را برای جلوگیری از بزهکاری و طرق پیش گیری از جرم ارائه دهند. در این بین پیشگیری وضعی به عنوان یک طیف مهم از پیشگیری های غیر کیفری از اهمیت خاصی برخوردار است. در خصوص پیشگیری وضعی، باید برای هر جرم اقدامات خاص خود را به کار برد برای نمونه، در باره کیف قاپی اقدامات پیشگیری با جرم دیگر مانند سرقت منازل متفاوت می باشد. پیشگیری وضعی از جرم در مورد سبک زندگی اشخاص و فعالیت های روزمره آنها یا انتخاب معقول و... متمرکز است. به عنوان مثال باید گفت چراغ و روشنایی خیابان ها باعث کم شدن فرصت ارتکاب جرم می شود همچنین اقداماتی مانند جرم انگاری پولشویی یا جلوگیری کردن از خرید و فروش مال مسروقه از این نمونه ها است. نمی توان از پیشگیری وضعی به تنهایی انتظار داشت تا بتواند فرآیند پیشگیری از جرم را به سرانجام مقصود برساند. باید این واقعیت را پذیرفت که پیشگیری وضعی یک سری محدودیت های ذاتی دارد که به هیچ عنوان قابل رفع نیست. پیشگیری وضعی در خصوص برخی از وضعیت های بزهکاری هیچ راه حلی را نمی تواند ارائه دهد. لیکن در مواردی که امکان اعمال تدابیر پیشگیرانه وضعی وجود دارد، باید با رفع چالش های موجود و حل مشکلاتی که در این خصوص وجود دارد، تدابیر وضعی حتما اعمال شود. امروزه عدم اجرای تدابیر پیشگیرانه وضعی در مواردی که به صورت بالقوه شرایط آن وجود دارد، باعث می شود تا برنامه های پیشگیری از جرم به هدف نهایی خود که همان کاستن حداکثری از بزهکاری است، دست نیابد.

منابع و مأخذ

۱. باقری، محمود و علی محمد فلاح زاده، (۱۳۸۸)، مبانی حقوق عمومی حقوق رقابت با نگاهی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه حقوق، شماره ۳، ۱۳۸۸.
۲. رایجیان اصلی، مهرداد، (۱۳۸۱)، تبیین استراتژی عقب‌نشینی یا تحدید مداخله حقوق جزا، مجله حقوقی و قضایی دادگستری، شماره ۴۱.
۳. جوان جعفری، علیرضا و سید زاده ثانی، سید مهدی، (۱۳۹۱)، رهنمودهای عملی پیشگیری از جرم، معاونت پیشگیری از جرم قوه قضاییه، تهران، میزان، ص ۴۵.
۴. باقری، محمود، (۱۳۹۲). استقرار و تقویت حاکمیت شرکتی در بانک‌ها در راستای جلوگیری از جرایم و تخلفات بانکی. تهران، میزان.
۵. جهانی، بهزاد، پورشکیبایی، پریوش، (۱۳۹۶)، پیشگیری وضعی از اسیدپاشی، پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، بهار ۱۳۹۶، شماره ۴۵.
۶. حیدری، مسعود، (۱۳۹۷)، پیشگیری وضعی در تقابل با حریم خصوصی، اصفهان: دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، نشر گویا، چاپ اول.
۷. داداشی چکان، محمد مهدی، (۱۳۹۶)، پیشگیری وضعی از جرایم زیست محیطی در ایران و اسناد بین‌المللی، تهران، خرسندی، چاپ اول.
۸. شمس ناتری، محمدابراهیم و توسلی زاده، توران، (۱۳۹۰)، پیشگیری وضعی از جرایم اقتصادی، مطالعات حقوق خصوصی، زمستان ۱۳۹۰، سال چهارم و یکم، شماره ۲۴.
۹. پرادل، ژان، (۱۳۹۴)، تاریخ اندیشه‌های کیفری، ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، تهران، سمت، چاپ دهم.
۱۰. علی صفاری؛ (۱۳۸۰)، مبانی نظری پیشگیری وضعی از جرم؛ مجله تحقیقات حقوقی؛ ش ۳۳.
۱۱. عینی، محسن، (۱۳۸۸)، موانع و محدودیت‌های پیشگیری وضعی از ارتکاب جرم، پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره).
۱۲. فلاح زاده، علی محمد و همکاران، (۱۳۹۱)، تفکیک تقنین و اجراء، مرکز تحقیقات شورای نگهبان، ناشر معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری، تهران.
۱۳. فلاح زاده، علی محمد و همکاران، (۱۳۹۷)، تفکیک تقنین و اجراء: تحلیل مرزهای صلاحیت تقنینی در روابط قوای مقننه و مجریه، تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان.
۱۴. محمد معین؛ (۱۳۶۰)، فرهنگ معین؛ انتشارات امیر کبیر؛ زیر عنوان واژه پیشگیری؛
۱۵. نجفی ابرندآبادی علی حسین، (۱۳۸۳)، پیشگیری عادلانه از جرم، مجموعه مقالات در تجلیل از مقام استاد دکتر محمد آشوری، انتشارات سمت،

16. Andrea TaylorButts, (2002)“Justice spending in Canada, 2000.01”, Juristat, vol.22, No.11
17. Steve Aos and others,(2004), Benefits and Costs of Prevention and Early Intervention Programs for Youth tOlympia, Washington, Washington State Institute for Public Policy,
18. UN-Habitat, (2007), Making Cities Safer from Crime-A Toolkit tNairobi,
19. Filippi Jr., (2007), “The experience of Diadema, Sao Paulo, in in Strategies and Best Practices in Crime Prevention, Brazil "Particular in Relation to Urban Areas and Youth at Risk.